

I

(Teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2017/1563

2017 m. rugsėjo 13 d.

dėl Sąjungos ir trečiųjų šalių tarpvalstybinio keitimosi autorių ir gretutinių teisių saugomų tam tikrų kūrinių ir kitų objektų prieinamos formos kopijomis akly, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labui

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽²⁾,

kadangi:

- (1) 2014 m. balandžio 30 d. ⁽³⁾ Sąjungos vardu pasirašyta Marakešo sutartis dėl geresnių sąlygų susipažinti su paskelbtais kūrinių sudarymo akliems, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turintiems asmenims (toliau – Marakešo sutartis). Joje reikalaujama, kad susitariančiosios šalys nustatytų autorių teisių ir gretutinių teisių išimtis ar apribojimus tam tikrų kūrinių ir kitų saugomų objektų prieinamų formų kopijų gamybai, sklaidai ir tarpvalstybiniam keitimuisi tomis kopijomis;
- (2) Marakešo sutarties naudos gavėjai yra asmenys, kurie yra akli, asmenys, kurie turi regos sutrikimą, kurio neįmanoma sumažinti taip, kad jų rega iš esmės nesiskirtų nuo regos asmens, neturinčio tokio sutrikimo, asmenys, kurie turi suvokimo ar skaitymo negalią, įskaitant disleksiją ar bet kokį mokymosi sutrikimą, ir todėl negali skaityti spausdintų kūrinių iš esmės taip pat, kaip tokios negalios neturintys asmenys, ir asmenys, kurie dėl fizinės negalios nepajėgia laikyti ar vartyti knygos arba sutelkti žvilgsnio ar judinti akių taip, kaip to paprastai reikėtų norint skaityti, jei dėl tokių sutrikimų ar negalios tie asmenys nepajėgia skaityti spausdintų kūrinių iš esmės taip, kaip tokio sutrikimo ar negalios neturintys asmenys;
- (3) akliems, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turintiems asmenims tebekyla daug kliūčių susipažinti su knygomis ir kitais spaudiniais, saugomais autorių teisių ir gretutinių teisių. Tarptautiniu lygmeniu pripažinta, kad reikia padidinti prieinamų formų kūrinių ir kitų saugomų objektų, su kuriais tie asmenys gali susipažinti, skaičių ir gerokai pagerinti tokių kūrinių ir objektų apyvartą ir sklaidą;

⁽¹⁾ 2017 m. liepos 5 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽²⁾ 2017 m. liepos 6 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2017 m. liepos 17 d. Tarybos sprendimas.

⁽³⁾ 2014 m. balandžio 14 d. Tarybos sprendimas 2014/221/ES dėl Marakešo sutarties dėl geresnių sąlygų susipažinti su paskelbtais kūrinių sudarymo akliems, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turintiems asmenims pasirašymo Europos Sąjungos vardu (OLL 115, 2014 4 17, p. 1).

- (4) pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo nuomonę 3/15 ⁽¹⁾, Marakešo sutartyje nustatytos autorių ir gretutinių teisių išimtis ar apribojimai tam tikrų kūrinių ir kitų objektų prieinamų formų kopijų gamybai ir sklaidai turi būti taikomi Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB suderintoje srityje ⁽²⁾. Tas pats pasakytina apie šioje sutartyje nustatytą importo ir eksporto tvarką, nes galiausiai ja siekiama leisti vienos šalies teritorijoje paskelbtas prieinamos formos kopijas viešai paskelbti ar platinti kitos šalies teritorijoje be teisių turėtojų leidimo;
- (5) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1564 ⁽³⁾ siekiama darniai įgyvendinti išipareigojimus, kuriuos Sąjungą turi įvykdyti pagal Marakešo sutartį, kad naudos gavėjams būtų lengviau pasiekti prieinamos formos kopijas visose Sąjungos valstybėse narėse ir pagerėtų tokių kopijų apyvarta vidaus rinkoje, o valstybės narės įpareigojamos nustatyti privalomą tam tikrų Sąjungos teisės aktais suderintų teisių išimtį. Šiuo reglamentu siekiama įgyvendinti pagal Marakešo sutartį priimtus išipareigojimus dėl prieinamos formos kopijų eksporto ir importo nekomerciniais tikslais naudos gavėjų labui tarp Sąjungos ir trečiųjų šalių, kurios yra Marakešo sutarties šalys, tvarkos ir vienodai nustatyti tokio eksporto ir importo sąlygas direktyvomis 2001/29/EB ir (ES) 2017/1564 suderintoje srityje, siekiant užtikrinti, kad tos priemonės būtų nuosekliai taikomos visoje vidaus rinkoje ir nekeltų pavojaus išimtinių teisių ir išimčių, nustatytų tose direktyvose, suderinimui vidaus rinkoje;
- (6) šiuo reglamentu turėtų būti užtikrinta galimybė naudos gavėjui arba įgaliotajam subjektui, kaip nurodyta Marakešo sutartyje, trečiojoje šalyje, kurios yra Marakešo sutarties šalys, platinti, paskelbti arba padaryti prieinamas knygas, įskaitant e. knygas, žurnalų, laikraščių, periodinių leidinių ir kitų tekstų, ženklų forma pateiktų kūrinių, įskaitant natus, ir kitų spaudinių prieinamos formos kopijas, įskaitant garso formatą (skaitmeninį ir analoginį), pagamintas bet kurioje valstybėje narėje laikantis pagal Direktyvą (ES) 2017/1564 priimtų nacionalinių nuostatų. Prieinamos formos yra, pavyzdžiui, Brailio raštas, stambus šriftas, pritaikytos e. knygos, garso knygos ir radijo transliacijos. Atsižvelgiant į Marakešo sutarties „nekomercinio pobūdžio tikslą“ ⁽⁴⁾, valstybėje narėje įsisteigę įgaliotieji subjektai prieinamos formos kopijas akliems, regos sutrikimų turintiems arba kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turintiems asmenims arba įgaliotiesiems subjektams trečiojoje šalyje turėtų platinti, viešai paskelbti arba padaryti viešai prieinamas tik nesiekdami pelno;
- (7) šiuo reglamentu taip pat turėtų būti leista akliems, regos sutrikimų turintiems arba kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labui iš trečiosios šalies nekomerciniais tikslais importuoti prieinamos formos kopijas, pagamintas įgyvendinant Marakešo sutartį, ir Sąjungoje esantiems naudos gavėjams bei valstybėje narėje įsisteigusiems įgaliotiesiems subjektams su jomis susipažinti. Tų prieinamos formos kopijų apyvarta vidaus rinkoje turėtų būti įmanoma tomis pačiomis sąlygomis, kaip Sąjungoje pagal Direktyvą (ES) 2017/1564 pagamintų prieinamos formos kopijų apyvarta;
- (8) siekiant pagerinti prieinamos formos kopijų prieinamumą ir užkirsti kelią neleistinai kūrinių ar kitų objektų sklaidai, įgaliotieji subjektai, kurie platina prieinamos formos kopijas, jas viešai skelbia ar daro jas viešai prieinamas, turėtų vykdyti tam tikrus išipareigojimus. Valstybės narės turėtų būti raginamos imtis iniciatyvų, kuriomis skatinama siekti Marakešo sutarties tikslų ir keistis prieinamos formos kopijomis su trečiosiomis šalimis, kurios yra tos sutarties šalys, ir remti įgaliotuosius subjektus keičiantis informacija ir ją darant prieinamą. Tokios iniciatyvos galėtų apimti gairių ir gerosios praktikos, susijusios su prieinamos formos kopijų gamyba ir sklaida, rengimą konsultuojantis su įgaliotųjų subjektų, naudos gavėjų ir teisių turėtojų atstovais;
- (9) svarbu, kad atliekant bet kokią asmens duomenų tvarkymą pagal šį reglamentą būtų laikomasi pagrindinių teisių, įskaitant teisę į privatų ir šeimos gyvenimą ir teisę į asmens duomenų apsaugą pagal Chartijos 7 ir 8 straipsnius;

⁽¹⁾ 2017 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo nuomonė, 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, 112 punktas.

⁽²⁾ 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001 6 22, p. 10).

⁽³⁾ 2017 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1564 dėl aklų, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labui leidžiamų tam tikrų būdų naudoti autorių teisių ir gretutinių teisių saugomus kūrinius ir kitus objektus, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 6).

⁽⁴⁾ 2017 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo nuomonė, 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, 90 punktas.

ir taip pat svarbu, kad bet koks toks tvarkymas atitiktų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 95/46/EB ⁽¹⁾ ir 2002/58/EB ⁽²⁾, kurios reglamentuoja asmens duomenų tvarkymą, kurį pagal šį reglamentą gali atlikti įgaliojami subjektai, prižiūrint valstybių narių kompetentingoms institucijoms, visų pirma valstybių narių paskirtoms viešosioms nepriklausomoms institucijoms;

- (10) Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijoje (toliau – Neįgaliųjų teisių konvencija), prie kurios yra prisijungusi Sąjunga, neįgaliesiems užtikrinama teisė susipažinti su informacija, teisė į mokslą ir teisė dalyvauti kultūriniame, ekonominiame ir socialiniame gyvenime taip pat, kaip ir kitiems asmenims. Neįgaliųjų teisių konvencijoje reikalaujama, kad prie konvencijos prisijungusios šalys, vadovaudamosi tarptautine teise, imtųsi reikiamų veiksmų, kad užtikrintų, jog intelektinės nuosavybės apsaugos įstatymuose nebūtų nepagrįstų ar diskriminacinių kliūčių neįgaliesiems naudotis kultūrine medžiaga;
- (11) pagal Chartiją Sąjungoje draudžiama visų formų diskriminacija, įskaitant diskriminaciją dėl negalios, ir pripažįstama bei gerbiama neįgaliųjų asmenų teisė naudotis priemonėmis, užtikrinančiomis jų nepriklausomumą, socialinį bei profesinį integravimą ir dalyvavimą bendruomenės gyvenime;
- (12) kadangi šio reglamento tikslo, t. y. vienodomis sąlygomis įgyvendinti pagal Marakešo sutartį nustatytus įsipareigojimus dėl tam tikrų kūrinių ir kitų objektų prieinamos formos kopijų eksporto ir importo tarp Sąjungos ir trečiųjų šalių, kurios yra Marakešo sutarties šalys, nekomerciniais tikslais naudoti gavėjų labui ir nustatyti tokio eksporto ir importo sąlygas, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl siūlomo veiksmo masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (13) šiame reglamente paisoma pagrindinių teisių ir laikomasi principų, kurie visų pirma pripažinti Chartijoje ir Neįgaliųjų teisių konvencijoje. Šis reglamentas turėtų būti aiškinamas ir taikomas atsižvelgiant į tas teises ir principus,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šiame reglamente nustatomos vienodos taisyklės, reglamentuojančios Sąjungos ir trečiųjų šalių, kurios yra Marakešo sutarties šalys, tarpvalstybinį keitimąsi tam tikrų kūrinių ir kitų objektų prieinamos formos kopijomis be teisių turėtojo leidimo aklų, regos sutrikimą ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labui direktyvomis 2001/29/EB ir (ES) 2017/1564 suderintoje srityje, siekiant nekelti pavojaus išimtinių teisių ir išimčių suderinimui vidaus rinkoje.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) kūrinys ar kitas objektas – paskelbtas ar kitu būdu teisėtai padarytas viešai prieinamu autorių ir gretutinių teisių saugomas knygos, žurnalo, laikraščio, periodinio leidinio ar kito pobūdžio rašto, ženklų, įskaitant natas, formos kūrinys ir susijusios iliustracijos, bet kokioje laikmenoje, įskaitant garso formatą, kaip antai garso knygos, ir skaitmeninį formatą;

⁽¹⁾ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmens apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995 11 23, p. 31). Ta direktyva nuo 2018 m. gegužės 25 d. panaikinama ir pakeičiama 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

⁽²⁾ 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002 7 31, p. 37).

- 2) naudos gavėjas, nepaisant visų kitų negalių – asmuo, kuris:
 - a) yra aklas;
 - b) turi regos sutrikimą, kurio neįmanoma sumažinti taip, kad to asmens rega iš esmės nesiskirtų nuo regos asmens, neturinčio tokio sutrikimo, ir kuris dėl to nepajėgia skaityti spausdintų kūrinių iš esmės taip, kaip tokio sutrikimo neturintis asmuo;
 - c) turi suvokimo ar skaitymo negalią, ir dėl to nepajėgia skaityti spausdintų kūrinių iš esmės taip, kaip tokios negalios neturintis asmuo; arba
 - d) dėl fizinės negalios nepajėgia laikyti ar vartyti knygos arba sutelkti žvilgsnio ar judinti akių taip, kaip to paprastai reiktų norint skaityti;
- 3) prieinamos formos kopija – alternatyviu būdu ar forma pateikta kūrinio ar kito objekto kopija, naudos gavėjui suteikianti galimybę susipažinti su kūriniu ar kitu objektu, išskaitant galimybę tokiam asmeniui susipažinti su kūriniu taip pat paprastai ir patogiai, kaip su juo susipažintų 2 punkte nurodytų sutrikimų ar negalių neturintis asmuo;
- 4) valstybėje narėje įsisteigęs įgaliotasis subjektas – subjektas, kuriam valstybė narė suteikė įgaliojimą arba pripažinimą, kad jis gali nesiekdamas pelno teikti naudos gavėjams švietimo, mokymo, adaptuoto skaitymo ar susipažinimo su informacija paslaugas. Šis subjektas taip pat gali būti viešoji įstaiga arba ne pelno organizacija, kurios vykdomas minėtų paslaugų teikimas naudos gavėjams yra viena iš pagrindinių jos veiklos sričių, institucinių įsipareigojimų ar dalis jos viešojo intereso uždavinių.

3 straipsnis

Prieinamos formos kopijų eksportas į trečiąsias šalis

Valstybėje narėje įsisteigęs įgaliotasis subjektas gali naudos gavėjui ar trečiojoje šalyje, kuri yra Marakešo sutarties šalis, įsisteigusiam įgaliotajam subjektui platinti, paskelbti ar padaryti prieinamą kūrinio ar kito objekto prieinamos formos kopiją, pagamintą laikantis pagal Direktyvą (ES) 2017/1564 priimtų nacionalinių nuostatų.

4 straipsnis

Prieinamos formos kopijų importas iš trečiųjų šalių

Naudos gavėjas ar valstybėje narėje įsisteigęs įgaliotasis subjektas gali importuoti ar kitaip gauti arba pasiekti ir paskui naudoti, laikydamasis pagal Direktyvą (ES) 2017/1564 priimtų nacionalinių nuostatų, kūrinio ar kito objekto prieinamos formos kopiją, kurią naudos gavėjams arba įgaliotiesiems subjektams platino, perdavė ar padarė prieinamą įgaliotasis subjektas trečiojoje šalyje, kuri yra Marakešo sutarties šalis.

5 straipsnis

Įgaliotųjų subjektų įsipareigojimai

1. Valstybėje narėje įsisteigęs įgaliotasis subjektas, kuris atlieka 3 ir 4 straipsniuose nurodytus veiksmus, nustato savo praktiką ir ja vadovaujasi siekdamas užtikrinti, kad jis:
 - a) platintų, perduotų ir padarytų prieinamas prieinamo formato kopijas tik naudos gavėjams ar kitiems įgaliotiesiems subjektams;
 - b) imtųsi tinkamų priemonių atgrasyti nuo prieinamos formos kopijų atgaminimo, platinimo, viešo paskelbimo ir padarymo viešai prieinamomis neturint leidimo;
 - c) rūpestingai tvarkytų kūrinius ar kitus objektus, ir jų prieinamos formos kopijas ir tvarkomąjį darbą fiksuotų; ir
 - d) skelbtų ir atnaujintų, kai tinka, savo interneto svetainėje arba kitais internetiniais ar neinternetiniais kanalais, informaciją, kaip jis vykdo šios dalies a–c punktuose išdėstytus įsipareigojimus.

Valstybėje narėje įsisteigęs įgaliotasis subjektas nustato pirmoje pastraipoje nurodytą praktiką ir ja vadovaujasi visapusiškai laikydamasis naudos gavėjų asmens duomenų tvarkymo taisyklių, nurodytų 6 straipsnyje.

2. Valstybėje narėje įsisteigęs įgaliotasis subjektas, kuris atlieka 3 ir 4 straipsniuose nurodytus veiksmus, paprašytas prieinamu būdu pateikia naudos gavėjams, kitiems įgaliotiesiems subjektams ar teisių turėtojams šią informaciją:

- a) sąrašą kūrinių ar kitų objektų, kurių prieinamos formos kopijas jis turi, ir prieinamas formas ir
- b) įgaliotųjų subjektų, su kuriais jis keitėsi prieinamos formos kopijomis pagal 3 ir 4 straipsnius, pavadinimus ir kontaktinius duomenis.

6 straipsnis

Asmens duomenų apsauga

Įgyvendinant šį reglamentą asmens duomenys tvarkomi pagal direktyvas 95/46/EB ir 2002/58/EB.

7 straipsnis

Peržiūra

Ne vėliau kaip 2023 m. spalio 11 d. Komisija atlieka reglamento vertinimą ir pateikia pagrindines išvadas ataskaitoje Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, jei reikia, kartu su pasiūlymais iš dalies pakeisti šį reglamentą.

Valstybės narės teikia Komisijai informaciją, kurios reikia rengiant vertinimo ataskaitą.

8 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2018 m. spalio 12 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Strasbūre 2017 m. rugsėjo 13 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

A. TAJANI

Tarybos vardu

Pirmininkas

M. MAASIKAS
